

Sygn. akt II UK 123/15

POSTANOWIENIE

Dnia 21 października 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Staryk

w sprawie z wniosku S. K.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w Gdańsku
o prawo do emerytury,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw
Publicznych w dniu 21 października 2015 r.,
na skutek skargi kasacyjnej organu rentowego od wyroku Sądu Apelacyjnego w
Gdańsku z dnia 16 października 2014 r., sygn. akt III AUa 87/14,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od pozwanego na rzecz wnioskodawcy S.K. kwotę
120 (sto dwadzieścia) zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa
procesowego w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 16 października 2014 r. Sąd Apelacyjny w Gdańsku – w sprawie S. K. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Gdańsku o prawo do emerytury – oddalił apelację organu rentowego od wyroku Sądu Okręgowego – Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Gdańsku z dnia 14 listopada 2013 r., którym Sąd Okręgowy zmienił odmowną decyzję organu rentowego z dnia 7 maja 2013 r. i przyznał ubezpieczonemu S. K. prawo do emerytury od dnia 1 lutego 2013 r. i stwierdził, że pozwany nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji. Decyzją z dnia 7 maja 2013 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w

Gdańsku odmówił S. K. prawa do emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach, ponieważ nie udowodnił on 15 lat pracy w szczególnych warunkach, a jedynie 13 lat, 7 miesięcy i 28 dni.

Powyższy wyrok Sądu Apelacyjnego organ rentowy zaskarżył skargą kasacyjną. W uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania wskazano na przyczyny przyjęcia skargi określone w art. 398⁹ § 1 pkt 1, 2 i 4 k.p.c.: „w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne oraz potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości, w praktyce przy ich stosowaniu, a mianowicie: czy w świetle art. 184 odsyłającego do art. 32 ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z FUS, zgodnie z którym ubezpieczonym będącym pracownikami zatrudnionymi w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze przysługuje emerytura w wieku niższym niż określony w art. 27 pkt 1 ustawy, możliwe i uprawnione jest zaliczanie do okresu pracy w szczególnych warunkach okresów, za które ubezpieczony opłacał składki na dobrowolne ubezpieczenie społeczne z tytułu zatrudnienia na statkach zagranicznych armatorów (biorąc pod uwagę treść § 2-4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7.02.1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze - Dz.U. Nr 8, poz. 43). Zdaniem organu rentowego koniecznym jest dokonanie wykładni w/w przepisów w świetle dotychczasowego orzecznictwa Sądu Najwyższego (wyrok SN z dnia 30.08.2001 r., II UKN 500/00, wyrok SN z dnia 5.03.2003 r., II UK 196/02 oraz wyrok SN z dnia 12 lipca 2011 r., II UK 382/10 oraz z dnia 1 czerwca 2011 r., II UK 5/10)

- skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, albowiem stanowisko zaprezentowane przez sądy I i II instancji w ocenie organu rentowego w istotny sposób narusza przywołane na wstępie podstawy prawne oraz jest naruszeniem zasady równego traktowania ubezpieczonych przy spełnieniu warunków do nabywania prawa do świadczeń pieniężnych z ubezpieczeń emerytalnych i rentowych, ponieważ określona grupa ubezpieczonych jest zwolniona z przedstawiania przy wniosku o emeryturę świadectwa pracy w szczególnych warunkach, zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie przepisami lub udokumentowania tej pracy za pomocą dowodów zastępczych przewidzianych

postępowaniem w sprawie wniosków emerytalno – rentowych. Zdaniem pozwanego jest to sprzeczne z zasadami sprawiedliwości społecznej i zaprzecza konstytucyjnej zasadzie państwa prawa”.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną ubezpieczony wniósł o: a) wydanie postanowienia o odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, b) w przypadku przyjęcia skargi do rozpoznania, o oddalenie skargi, c) zasądzenie od organu rentowego na rzecz ubezpieczonego kosztów postępowania kasacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna pozwanego organu rentowego nie kwalifikuje się do przyjęcia jej do merytorycznego rozpoznania. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W związku z tym wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym przepisie, a jego uzasadnienie zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy.

Wniesiona w sprawie skarga kasacyjna zawiera wniosek o przyjęcie jej do rozpoznania uzasadniony w ten sposób, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.), potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.) oraz że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.), przy czym twierdzenia o oczywistej zasadności skargi kasacyjnej autorka skargi wiąże z tymi samymi problemami dotyczącymi analiz interpretacyjnych przepisów prawa materialnego, które określają przedstawione w uzasadnieniu wniosku zagadnienie prawne oraz sugerowaną potrzebę wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości.

Taka konstrukcja uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest wadliwa. W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że przesłanki określone w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 4 k.p.c. wykluczają się, gdyż skarga kasacyjna nie może być uznana za oczywiście uzasadnioną, jeżeli o występowaniu tej przesłanki miałoby świadczyć naruszenie przepisów prawa, których wykładnia nasuwa tak duże wątpliwości, że konieczne jest ich wyjaśnienie przez Sąd Najwyższy w ramach sformułowanego w tej sprawie zagadnienia prawnego (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 27 stycznia 2011 r., II PK 247/10, LEX nr 1274964). W postanowieniu z dnia 26 listopada 2013 r., I UK 291/13, LEX nr 1430990, Sąd Najwyższy wyraził stanowisko, że łączenie przesłanki oczywistej zasadności skargi z występowaniem w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, budzi poważne zastrzeżenia. W uzasadnieniu powołanego postanowienia Sąd Najwyższy podkreślił, że w dotychczasowym orzecznictwie Sąd Najwyższy zwracał już uwagę, że jednoczesne uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi występującymi w sprawie wątpliwościami prawnymi (zagadnienie prawne, potrzeba wykładni przepisów prawa) generalnie wyklucza możliwość oczywistej zasadności skargi. Jak wskazano w uzasadnieniu postanowienia z 21 października 2008 r., II PK 158/08, LEX nr 738506, przesłanki uzasadniające przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania zawarte w pkt 1 i 4 art. 398⁹ § 1 k.p.c. wzajemnie się krzyżują i wykluczają możliwość przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania zarówno z uwagi na interes publiczny (pkt 1 powołanego przepisu), jak i prywatny skarżącego (pkt 4 powołanego przepisu). Trudno sobie bowiem wyobrazić sytuację, w której wyrok jest oczywiście wadliwy, a jednocześnie w sprawie występuje tak poważna wątpliwość prawna, że wymaga interwencji i rozstrzygnięcia przez Sąd Najwyższy. Sąd Najwyższy w składzie rozpoznającym niniejszą skargę kasacyjną podziela przedstawione wyżej stanowisko judykatury w zakresie omawianej kwestii.

Niezależnie od powyżej stwierdzonej wadliwości uzasadnienia wniosku o przyjęcie do rozpoznania rozpatrywanej skargi kasacyjnej należy zauważyć, że kwestiami przedstawionymi w uzasadnieniu wniosku zajmował się już Sąd Najwyższy; między innymi w wyroku z dnia 1 czerwca 2010 r., II UK 5/10, LEX nr 589882, Sąd Najwyższy przyjął, że okresy wykonywania pracy za granicą w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze na podstawie umów o

pracę zawartych bezpośrednio z pracodawcami zagranicznymi mogą być uznane za okresy zatrudnienia w rozumieniu art. 32 ust. 1, 2 i 4 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, pod warunkiem opłacenia składek w Polsce również na dobrowolne ubezpieczenia emerytalne i rentowe (art. 6 ust. 1 i 2 tej ustawy w związku z art. 7 pkt 3 u.s.u.s.), chyba że na podstawie umów o zatrudnieniu lub umów międzynarodowych pracownik został objęty ubezpieczeniem w trybie i na zasadach obowiązujących w państwie zatrudnienia lub określonych w umowach międzynarodowych.

Zaskarżony rozpatrywaną skargą kasacyjną wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku uwzględnia w swojej ocenie stanowisko w zakresie analiz interpretacyjnych określonych przepisów prawa ubezpieczeń społecznych dotyczących omawianego zagadnienia przedstawione między innymi w wyroku Sądu Najwyższego II UK 5/10, a skarżący nie przedstawił w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania przekonującej argumentacji, którą zakwestionowałby trafność tego stanowiska.

Nie przekonują o oczywistej zasadności skargi kasacyjnej twierdzenia jej autorki o tym, że stanowisko zaskarżonego wyroku Sądu drugiej instancji narusza „zasady równego traktowania ubezpieczonych przy spełnieniu warunków do nabywania prawa do świadczeń pieniężnych z ubezpieczeń emerytalnych i rentowych, ponieważ określona grupa ubezpieczonych jest zwolniona z przedstawiania przy wniosku o emeryturę świadectwa pracy w szczególnych warunkach, zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie przepisami lub udokumentowania tej pracy za pomocą dowodów zastępczych przewidzianych postępowaniem w sprawie wniosków emerytalno – rentowych. Zdaniem pozwanego jest to sprzeczne z zasadami sprawiedliwości społecznej i zaprzecza konstytucyjnej zasadzie państwa prawa”. Przede wszystkim przedstawione – zacytowane wyżej stanowisko – nie jest powiązane z żadnym przepisem prawa. Taka ogólnikowo tylko przedstawiona kwestia nie przekonuje o oczywistej zasadności skargi kasacyjnej w rozumieniu przepisu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

Stwierdzając, że nie zachodzą przyczyny przyjęcia skargi, określone w art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy postanowił zgodnie z art. 398⁹ § 2 k.p.c. (pkt 1 niniejszego postanowienia). Rozstrzygnięcie zawarte w pkt 2 ma swoją podstawę w

§ 11 ust. 2 w związku z § 12 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz.U. z 2013 r., poz. 490).